

Stowarzyszenie Umarłych Statutów

UCZNIOWSKI

PORADNIK

PRAWNY

Stowarzyszenie Umarłych Statutów

1. Czy uczeń pełnoletni może samodzielnie usprawiedliwiać nieobecności na zajęciach i zwalniać się z nich?

Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe w art. 99 pkt. 2 stanowi, że statut szkoły winien uwzględniać obowiązki ucznia pełnoletniego w zakresie usprawiedliwiania nieobecności na zajęciach edukacyjnych oraz zwalniania się z zajęć edukacyjnych przez osoby pełnoletnie. Regulacje te nie mogą być niezgodne z powszechnie obowiązującym prawem

Przepis art. 11 kodeksu cywilnego, że po osiągnięciu pełnoletności nabywa się pełną zdolność do czynności prawnych, zatem niemożność samodzielnego usprawiedliwiania nieobecności na zajęciach i zwalniania się z zajęć przez ucznia pełnoletniego narusza ww. przepisy kodeksu cywilnego.

UCZNIOWSKI

PORADNIK

PRAWNY

Stowarzyszenie Umarłych Statutów

1. Czy uczeń pełnoletni może samodzielnie usprawiedliwiać nieobecności na zajęciach i zwalniać się z nich? cd.

Kodeks rodzinny i opiekuńczy w art. 92 wyraźnie mówi, że dziecko zostaje pod władzą rodzicielską do osiągnięcia pełnoletności – po tym czasie rodzice tracą prawo do reprezentowania dziecka przed organami administracji publicznej.

Stowarzyszenie Umarłych Statutów

2. Czy szkoła może wymagać od osoby pełnoletniej zgody rodziców na jej samodzielne usprawiedliwianie nieobecności i zwalnianie się z zajęć?

Nie. Prawo do samodzielnego zwalniania się z zajęć ucznia pełnoletniego i usprawiedliwiania przez niego nieobecności wynika z wyżej przytoczonych przepisów kodeksu cywilnego oraz kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Fakt wspólnego zamieszkiwania ucznia pełnoletniego z rodzicami i utrzymywania go przez nich, nie może być powodem, dla którego przedmiotowa zgoda mogłaby być wymagana.

Między rodzicami a ich pełnoletnim dzieckiem istnieje stosunek alimentacyjny, jednak władza rodzicielska przestaje obowiązywać po ukończeniu przez dziecko pełnoletności. Osoba pełnoletnia i nieubezprawiona nie ma żadnych przedstawicieli ustawowych, od których musiała by pozyskiwać zgodę, żeby móc dokonywać czynności prawnych, np. takich, jak złożenie oświadczenia o przyczynach nieobecności.

UCZNIOWSKI

PORADNIK

PRAWNY

Stowarzyszenie Umarłych Statutów

3. Czy szkoła może zakazać wnoszenia telefonów na jej teren?

Nie. Wraz z wejściem w życie ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, na szkoły został nałożony obowiązek umieszczenia w statucie m. in. przepisów dotyczących przestrzegania warunków wnoszenia i korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły (art. 99 ust. 4 ustawy). Szkoła nie ma umocowań prawnych do tego, aby zakazywać wnoszenia telefonu na jej teren. Takie obostrzenia byłyby nadmierną ingerencją w wolność uczniów, która nie ma podstaw w prawie oświatowym. Ponadto samo egzekwowanie zakazu wnoszenia telefonów komórkowych jest niemożliwe, bo szkoła nie ma uprawnień do tego, by kontrolować w tym zakresie uczniów, tj. np. przeszukiwać plecaków, kurtek, toreb.

Stowarzyszenie Umarłych Statutów

4. Czy nauczyciel może zabrać telefon należący do ucznia?

Nauczyciel może nakazać odłożenie telefonu w określone miejsce bądź jego wyłączenie. Za niewykonanie takiego polecenia uczeń może być ukarany zgodnie z postanowieniami statutu szkoły. Jakikolwiek użycie siły w celu odebrania uczniowi rzeczy jest oczywiście niedozwolone. Szkoła nie może rekwirować sprzętu należącego do ucznia.

Jeśli jednak by się tak stało, że posłuchaliście poleceń nauczyciela, to należy pamiętać, że uczeń pełnoletni bądź opiekunowie prawni ucznia niepełnoletniego mogą w każdym momencie zażądać wydania rzeczy do nich należących, a szkoła ma obowiązek to żądanie spełnić.

Stowarzyszenie Umarłych Statutów

4. Czy nauczyciel może zabrać telefon należący do ucznia? cd.

Z drugiej strony, nauczyciel może w ramach środka wychowawczego zabrać po zajęciach telefon uczniowi niepełnoletniemu, ale tylko i wyłącznie za wyraźną zgodą jego opiekunów prawnych, którzy mogą w każdym momencie żądać wydania rzeczy.

W przypadku takiego przetrzymywania rzeczy, nie można mówić o przestępstwie przywłaszczenia czy kradzieży, bo nauczyciel nie zamierza włączyć rzeczy do swojego majątku – mówią o tym art. 278 i 284 kodeksu karnego oraz art. 119 kodeksu wykroczeń.

UCZNIOWSKI

PORADNIK

PRAWNY

Stowarzyszenie Umarłych Statutów

5. Czy szkoła może wymagać odkładania telefonów na początku lekcji do specjalnie przygotowanych koszyków?

Szkoła może określić takie zasady. Za nieprzestrzeganie takiego nakazu uczeń może być ukarany zgodnie z postanowieniami statutu. Nauczyciel nie może wbrew woli ucznia zabrać mu telefonu. Ponadto za zdeponowane telefony szkoła ponosi odpowiedzialność.

6. Na jakiej podstawie szkoła odpowiada za zdeponowane telefony?

W sytuacji zabrania telefonu dochodzi do zawarcia dorozumianej umowy przechowania, uregulowanej w przepisach art. 835-845 kodeksu cywilnego. Przechowawca jest zobowiązany do zwrotu rzeczy w stanie nie pogorszonym. Odpowiada więc za ewentualne szkody chyba, że powstały bez jego winy. Nadmienić należy, że nauczyciel nie może używać telefonu oddanego na przechowanie (patrz pyt. 7).

UCZNIOWSKI

PORADNIK

PRAWNY

Stowarzyszenie Umarłych Statutów

7. Czy nauczyciel może przeglądać treści znajdujące się w telefonie?

Nie. Takie działanie narusza prawo do prywatności ucznia, określone m.in. w art. 16 ust. 1 Konwencji o Prawach Dziecka z 20.11.1989 r. („Żadne dziecko nie będzie podlegało arbitralnej lub bezprawnej ingerencji w sferę jego życia prywatnego, rodzinnego lub domowego czy w korespondencję ani bezprawnym zamachom na jego honor i reputację”) czy w art. 47 Konstytucji RP („Każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym.”).

UCZNIOWSKI

PORADNIK

PRAWNY

Stowarzyszenie Umarłych Statutów

8. Czy uczeń pełnoletni może sam decydować o uczęszczaniu na zajęcia religii?

Uwaga do pyt. 8 – 14: ilekroć mowa o rozporządzeniu – chodzi o Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach

Tak. Mówi o tym wprost § 1 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia: „Do osiągnięcia pełnoletności o pobieraniu nauki religii decydują uczniowie”.

9. Czy z powodu oceny niedostatecznej z religii na świadectwie mogą nie zdać do następnej klasy?

Nie. Zgodnie z § 9 ust. 2 rozporządzenia: „Ocena z religii (etyki) nie ma wpływu na promowanie ucznia do następnej klasy”.

Stowarzyszenie Umarłych Statutów

10. Czy ocena z religii wlicza się do średniej?

Tak. Zgodnie § 9 ust. 1 rozporządzenia: „Ocena z religii lub etyki umieszczana jest na świadectwie szkolnym (...)”. Skoro więc ocena jest na świadectwie, bierze się ją przy obliczaniu średniej ocen.

11. Jak wyrazić chęć uczestniczenia w zajęciach religii? Czy z zajęć religii można zrezygnować?

Zajęcia religii są organizowane na życzenie rodziców/prawnych opiekunów uczniów bądź na życzenie samych uczniów. Życzenie to powinno mieć formę pisemnego oświadczenia (§ 1 ust. 2 rozporządzenia). Oświadczenia nie trzeba ponawiać z początkiem każdego roku szkolnego, ale można je zmienić. Z uczestnictwa w zajęciach religii można zrezygnować w dowolnym momencie roku szkolnego.

UCZNIOWSKI

PORADNIK

PRAWNY

Stowarzyszenie Umarłych Statutów

12. Czy zajęcia religii muszą się zawsze odbywać w wymiarze dwóch godzin tygodniowo?

Nie. Wymiar godzin zajęć religii może zostać zmniejszony. Mówi o tym § 8 ust. 1 rozporządzenia: „Nauka religii w przedszkolach i szkołach publicznych wszystkich typów odbywa się w wymiarze dwóch zajęć przedszkolnych lub dwóch godzin lekcyjnych tygodniowo. Wymiar lekcji religii może być zmniejszony jedynie za zgodą biskupa diecezjalnego Kościoła katolickiego albo władz zwierzchnich pozostałych kościołów i innych związków wyznaniowych”.

Stowarzyszenie Umarłych Statutów

13. Na jakich zasadach są organizowane rekolekcje?

Szczegółowe zasady organizacji rekolekcji, w których udział biorą uczniowie danej szkoły, reguluje § 10 rozporządzenia.

Uczniowie mają prawo do trzydniowego zwolnienia z zajęć szkolnych w celu odbycia rekolekcji. Nie oznacza to jednak, że uczniowie powinni otrzymać trzy dni całkowicie wolne od zajęć szkolnych. Zwolnienie takie może być częściowe, jeśli rekolekcje odbywają się tylko na kilku godzinach lekcyjnych (np. dwóch lub trzech). Szkoła może więc wymagać od uczniów obecności w danym dniu na zajęciach, które realizowane są zgodnie z planem zajęć i odbywają się poza godzinami, w których organizowane są rekolekcje. Aby uniknąć nieporozumień, dyrektor powinien uzgodnić zasady zwalniania uczniów z zajęć z organizatorem rekolekcji.

UCZNIOWSKI

PORADNIK

PRAWNY

Stowarzyszenie Umarłych Statutów

13. Na jakich zasadach są organizowane rekolekcje? cd.

Należy też pamiętać, że dni rekolekcji nie są dodatkowymi dniami wolnymi od zajęć dydaktycznych. Ponadto „w czasie trwania rekolekcji szkoła nie jest zwolniona z realizowania funkcji opiekuńczej i wychowawczej”, co oznacza, że dla tych uczniów, którzy w rekolekcjach nie uczestniczą, powinny zostać zorganizowane zajęcia opiekuńczo-wychowawcze. Koniecznie trzeba podkreślić, że uczniowie nie mogą być zmuszani do udziału w rekolekcjach. Jakiegokolwiek tego typu działanie byłoby naruszeniem art. 53. ust. 6 Konstytucji RP.

14. Czy katecheta może być wychowawcą klasy?

Nie. O roli katechety wprost mówi § 7 ust. 1 rozporządzenia: „Nauczyciele religii wchodzi w skład rady pedagogicznej, nie przyjmuje jednak obowiązków wychowawcy klasy”.

UCZNIOWSKI

PORADNIK

PRAWNY

Stowarzyszenie Umarłych Statutów

15. Czy nauczyciel może wstawić ocenę niedostateczną za brak podręcznika, zeszytu lub przyborów?

Nie. Zgodnie z art. 44b ust. 3 ustawy o systemie oświaty ocenianie osiągnięć edukacyjnych ucznia polega na rozpoznawaniu przez nauczycieli poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań (lub efektów kształcenia i kryteriów weryfikacji) określonych w podstawie programowej oraz wymagań edukacyjnych wynikających z realizowanych w szkole programów nauczania.

W tak zdefiniowanym pojęciu „oceniania” nie mieści się ocenianie przygotowania do zajęć czy przynoszenia przyborów bądź dodatkowych materiałów (w żadnej podstawie wymogiem nie jest „przynoszenie” czegokolwiek). W ramach danego przedmiotu ocenia się tylko osiągnięcia edukacyjne, rozumiane w myśl ustawy o systemie oświaty.

Stowarzyszenie Umarłych Statutów

15. Czy nauczyciel może wstawić ocenę niedostateczną za brak podręcznika, zeszytu lub przyborów? cd.

Jednak to, czy uczeń nosi podręcznik i inne przybory, świadczy o tym, jak wywiązuje się ze swoich obowiązków. A to można oceniać w ramach oceny zachowania. Ocenianie zachowania ucznia polega bowiem na rozpoznawaniu przez wychowawcę oddziału, nauczycieli oraz uczniów danego oddziału stopnia respektowania przez ucznia zasad współżycia społecznego i norm etycznych oraz obowiązków określonych w statucie szkoły. Statutowym obowiązkiem ucznia może być np. przygotowywanie się do zajęć.

Za nieprzyniesienie podręcznika czy cyrkla na lekcję, mimo takiego polecenia nauczyciela, uczeń może zostać ukarany w sposób określony w statucie. Może być to uwaga lub wpis: „np”, „bz” itp., jednak wpisy takie nie mogą być potem „przeliczone” na ocenę niedostateczną (ani żadną inną).

UCZNIOWSKI

PORADNIK

PRAWNY

Stowarzyszenie Umarłych Statutów

16. Czy muszę zapłacić składki na Radę Rodziców?

Nie. Ustawa wprost mówi o tym, że składki są dobrowolne. Nikt – ani wychowawca, ani dyrektor szkoły, ani przedstawiciele Rady Rodziców nie mogą wymuszać opłacenia składki (w kwocie z góry określonej bądź dowolnej) przez ucznia bądź jego rodziców.

O kompetencjach Rady Rodziców precyzyjnie wyraża się Prawo oświatowe (art. 84 ust. 6): „W celu wspierania działalności statutowej szkoły lub placówki, rada rodziców może gromadzić fundusze z dobrowolnych składek rodziców oraz innych źródeł. (...)”.

Stowarzyszenie Umarłych Statutów

17. Czy szkoła może nie wydać uczniowi świadectwa?

Nie, nie może. Szkoła musi wydać świadectwo. W rozporządzeniu MEN w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków (§ 4. ust. 1) czytamy, że świadectwo wydaje się wyłącznie na podstawie dokumentacji przebiegu nauczania (rodzajem takiej dokumentacji są np. dziennik, arkusz ocen, uchwała rady pedagogicznej w sprawie promowania uczniów).

Karta obiegowa, dokumentacja medyczna pielęgniarki, karta biblioteczna nie są dokumentacją przebiegu nauczania, a więc ich brak czy niekompletność nie mają wpływu na wydanie świadectwa.

Stowarzyszenie Umarłych Statutów

17. Czy szkoła może nie wydać uczniowi świadectwa?

Co więcej, świadectwa i dyplomy państwowe wydawane przez uprawnione do tego szkoły czy placówki są dokumentami urzędowymi (art. 11 ust. 1 ustawy o systemie oświaty). Wstrzymywanie ich wydania jest karalne (art. 276 kodeksu karnego).

Od tej zasady nie ma wyjątku. W statucie szkoły nie można uzależniać wydania świadectwa uczniowi od spełnienia przez niego pewnych powinności, np. rozliczenia się ze szkolną biblioteką czy oddania dokumentacji do pielęgniarki szkolnej. Tak samo „obiegówki”, czyli karty obiegowe, nie muszą być wypełnione, aby otrzymać świadectwo. Dodajmy jeszcze, że wyżej wzmiankowane rozporządzenie w § 29 ust. 1 stanowi ponadto, że świadectwa wydaje się nieodpłatnie. Należy jednak pamiętać, że za duplikat świadectwa trzeba zapłacić.

UCZNIOWSKI

PORADNIK

PRAWNY

Stowarzyszenie Umarłych Statutów

18. Czy oceny z przedmiotów mogą wpływać na ocenę zachowania?

Nie. Oceny z zajęć edukacyjnych i ocena zachowania to dwie całkiem różne oceny, które nie mają na siebie wpływu i nie są jedna od drugiej uzależnione. Mówią o tym wyraźnie przepisy ustawy o systemie oświaty: „Oceny klasyfikacyjne z zajęć edukacyjnych nie mają wpływu na ocenę klasyfikacyjną zachowania.” (art. 44f ust. 8) oraz: „Ocena klasyfikacyjna zachowania nie ma wpływu na: 1) oceny klasyfikacyjne z zajęć edukacyjnych; 2) promocję do klasy programowo wyższej lub ukończenie szkoły.” (art. 44f ust. 9 pkt 1 i 2).

Nie można zatem oceny zachowania warunkować średnią ocen (co niestety zdarza się w niektórych szkołach – np. bardzo dobra ocena zachowania jest możliwa tylko przy średniej ocen co najmniej 4,75) ani ocenami z poszczególnych zajęć edukacyjnych. Ocena zachowania nie może mieć wpływu na oceny klasyfikacyjne.

Stowarzyszenie Umarłych Statutów

19. Czy przez naganne zachowanie można nie zdać do następnej klasy?

Nie. Ocena zachowania nie ma wpływu na promocję do następnej klasy ani na ukończenie szkoły (art. 44f ust. 9 pkt 2 ustawy o systemie oświaty – zob. pyt. 18).

20. Czy nauczyciel może nie dopuścić ucznia do matury?

Nie. Nie ma w ogóle takiej instytucji w prawie oświatowym, jak „niedopuszczenie do matury”. Nauczyciele nieraz używają takiego określenia, ale należałoby je uznać za bardzo niefortunny skrót myślowy.

Egzamin maturalny jest egzaminem przeprowadzanym dla absolwentów posiadających wykształcenie średnie lub wykształcenie średnie branżowe (art. 3 pkt 21 ustawy o systemie oświaty).

UCZNIOWSKI

PORADNIK

PRAWNY

Stowarzyszenie Umarłych Statutów

20. Czy nauczyciel może nie dopuścić ucznia do matury? cd.

Jedyną więc sytuacją, gdy uczeń prawidłowo złożył deklarację maturalną i nie może przystąpić do egzaminu maturalnego, będzie nieukończenie przez tego ucznia szkoły. Uczeń nie ukończy szkoły zaś, jeśli otrzyma w wyniku klasyfikacji rocznej ocenę niedostateczną z jakiegokolwiek przedmiotu.

Jeżeli nauczycieli mówi więc, że kogoś „nie dopuści do matury”, to znaczy to, że planuje wystawić takiej osobie ocenę niedostateczną na koniec roku. Pamiętać jednak należy, że nauczyciel nie może wystawić oceny niedostatecznej bez żadnych konkretnych podstaw. Obowiązują go zasady oceniania i wymagania na poszczególne oceny.

Stowarzyszenie Umarłych Statutów

20. Czy nauczyciel może nie dopuścić ucznia do matury? cd.

Wymagania na poszczególne oceny są określone na początku roku szkolnego. Uczeń łatwo może sprawdzić, czy faktycznie zasłużył na „jedynkę”. W przypadku, gdy nauczyciel wystawi uczniowi ocenę niedostateczną wbrew ustalonym zasadom, można złożyć zastrzeżenie do oceny (art. 44n ust. 1 ustawy o systemie oświaty), a gdy zarzuty się potwierdzą, dyrektor powoła komisję, która przeprowadzi sprawdzian wiadomości i umiejętności ucznia oraz ustali roczną ocenę klasyfikacyjną.

Trzeba też przy tym pamiętać, że oceny z próbnych egzaminów nie mogą wpływać na roczną ocenę klasyfikacyjną. Nie mogą w szczególności być podstawą oceny niedostatecznej słabe wyniki z próbnych matur. Gdy do tego jednak dojdzie, może to być podstawą złożenia zastrzeżenia do oceny.

Stowarzyszenie Umarłych Statutów

Więcej ciekawych materiałów o prawach ucznia, w tym poradniki i wzory pism, znajdziesz na naszej stronie internetowej.

www.umarlestatuty.pl

Umarłe Statuty – o prawach ucznia

(dołącz do grupy na Facebooku)

**Stowarzyszenie na rzecz Praworządności w Szkołach
„Stowarzyszenie Umarłych Statutów”
ul. Aleksandra i Grzegorza Chodkiewiczów 45
16-040 Gródek**

KRS: 0000830651

NIP: 6762578255

REGON: 385621620000000

Numer rachunku bankowego:

13 1600 1462 1894 3501 5000 0001

(BNP Paribas)

UCZNIOWSKI

PORADNIK

PRAWNY

